

**Адыгэ Республикаам
и Лышъхъэ и Указ**

Адыгэ Республикаам иштихъуцэхэр
афэгъэшьошгээнхэм ехыилагь

Псауныгъэм икъеухъумэн иахышишко зэрэхихъяарын ыкчи гутиныгъээ фырилэу юф зеришээрэм апае щитхъуцэу «Адыгэ Республикаам инарод-на врач» зыфиорэр Гельфанд Валентин Иван ыпхъум — Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэн икъеухъумэнкэ икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Жъэгъэузым зыщелазэхэрэ Адыгэ республике диспансерэ Шышъхъэ Долэт ыцэктэ щитыр» зыфиорэм иврач-фтизиатор фэгъэшьошгээнэу;

«Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ изаслуженэ юфыши» зыфиорэр афэгъэшьошгээнэу:

Бэрээр Заремэ Рэмээнэ ыпхъум — Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ икъэралыгьо бюджет учреждениеу «М.Х. Іышъхъемафэм ыцэктэ щит Адыгэ республике онкологическэ диспансерэм» иврач-радиолог;

Брыцу Эммэ Аскэрый ыпхъум — Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Адыгэ республике клиническе сымэджэшыр» зыфиорэм нефрологиекэ иотделение илаш;

Гапишко Наталье Евгений ыпхъум — Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Мыекъопе кіэлэцыкъу къэлэ поликлиникэу N 2-р» зыфиорэм ипедиатр, педиатрическе отделением илаш;

Дэунэжь Нурбый Мыхъамэт ыкъом — Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Адыгэхъалэ дэт сымэджэшшу К.М. Батмэнэн ыцэктэ щитыр» зыфиорэм иврач-статистик;

Жъажъые Саныет Андзаур ыпхъум — Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Тэхъутэмыхъое район сымэджэшыр» зыфиорэм имедсестра шхъял;

Логинова Иринэ Юрий ыпхъум — Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Сабийхъэр зыщайгъхэрэ Адыгэ республике унэр» зыфиорэм иврач шхъял;

Мэшлээкъо Закыт Рэштыдэ ыпхъум — Юфшэнэйм иветеран;

Сапроненков Виктор Павел ыкъом — Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Къэгъэузым зыщелазэхэрэ Адыгэ республике диспансерэ Шышъхъэ Долэт ыцэктэ щитыр» зыфиорэм иврач шхъялээ илээн юфымкэ итуадз;

Сланко Валентинэ Федор ыпхъум — Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Мыекъопе районам игупчэ сымэджэш» зыфиорэм ифельдшер-мамыку пункт илаш;

Фатеева Маринэ Павел ыпхъум — Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Мыекъопе къэлэ клиническе сымэджэшыр» зыфиорэм иврач-анестезиолог-реаниматолог;

Хасратынц Сурен Андраник ыкъом — Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Цэхэм зыщелазэхэрэ Адыгэ республике поликлиникэр» зыфиорэм ортопедиекэ иотделение илаш; врач-стоматолог-ортопед;

Чеботарева Еленэ Владимир ыпхъум — Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Тхъамыклагъоу къэхъхэрэмкэ медицинэм и Адыгэ республике гупч» зыфиорэм медицинэмкэ иотдел ифельдшер шхъял.

Адыгэ Республикаам и Лышъхъэу ТХАКИУЩЫНЭ Аслын

къ. Мыекъуапэ,
мэкъуогъум и 3, 2016-рэ ильэс
N 67

Цыфхэм яфтыныгъэхэр къэхъумэгъэнхэр къэралыгьом ипшээриль шхъялэхэм зэу зэрэшьшыр Республикаам и Лышъхъээ пэублэм къышиуагь. Мы лъэнэйкъомкэ Адыгэим илофхэм язынет зыфэдэр, хэбээгэуцугъэм къидилытэрэ шалхъяхэр гээцэлгээхээ зэрэхъухэрээр зэргицэшлагь.

Анатолий Осокиним къызэрлияуцээмкэ, хабээ зэрэхъуагь, ялофшэн зэфэхъысыжъэу фэхъугъэхэм АР-м и Лышъхъэ ильэс къэс шацгэйуазэ, аш да克лоу анахъэу анаэ зытырагьэтэн фээ лъэнэйкъохэр агъэнафх. 2015-рэ ильэсир пштэме, Республикаам щыпсэухэрэм яфтыныгъэрэ яшъхъафитныгъэрэ аукъуагъэу кызышотыкырэ тхиль 644-рэ Гээлорышлапэм къылэкъэхъягь, ахэм ашыщэу 215-р дээ тхылых. Уполномоченнэм ыкчи аш иапларат икъулыкъушшэхэм нэбгырэ 426-мэ, ежь А. Осокиним нэбгырэ 193-мэ закыифагъэзагь.

Уполномоченнэм къызэрлияуцээмкэ, къяолагъэхэм янахъябэр социальнэу мыхъумэгээ күпым хахъэхэрээр архы: пенсийнерхэр, ветеранхэр, сэкъатныгъээхэр икъу фэдизэу зэрамыгъэцаа

**Адыгэ Республикаам и
Лышъхъэ и Указ**

Щитхъуцэу «Адыгэ Республикаам лъэпкъ гээсэнгъэмкэ изаслуженэ юфыши» зыфиорэр К.Б. Бжышом фэгъэшьошгээнэм ехыилагь

Гээсэнгъэм ихэхъонигъээ илах зэрэхишыхъэрэм ыкчи ильэсигэхъуагь гутиныгъээ фырилэу юф зеришээрэм апае щитхъуцэу «Адыгэ Республикаам лъэпкъ гээсэнгъэмкэ изаслуженэ юфыши» зыфиорэр Бжышо Кимэ Батмырэ ыкъом — Шэуджэн районамкэ гээсэнгъээ зыщараагьэгээтиэрэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Хъаткъо Ахъмэд ыцэктэ щит Хъатыгъуякъье гурыт еджалыу N 6-р» зыфиорэм химиемкэ икэлэгэйдэж фэгъэшьошгээнэу.

Адыгэ Республикаам и Лышъхъэу ТХАКИУЩЫНЭ Аслын

къ. Мыекъуапэ,
мэкъуогъум и 6, 2016-рэ ильэс
N 68

**Гумэкыгъохэр
зэхэфыгъэныр
пшээриль шхъял**

Адыгэ Республикаам и Лышъхъэу Тхъакиущынэ Аслын цыфхэм яфтыныгъэхэмкэ Уполномоченнэу Адыгэим щыэ Анатолий Осокиним тыгъуасэ ригъэблэгъагь. Мы структурэм блэкыгъэ ильэсийн юфэу ышагъэм изэфэхъысыжъхэм, тапэкэ пшээриль эзфигъэуцужжээрэм, гэхъягъэхэм ыкчи гумэкыгъохэм лъэнэйкъохэр атегуцыагъэх.

кээрээр зэрйт тхыль пчагъэ къаулагъагь. Ахэр зэхэфыгъэх, хэукийнгээр дагээзэжынхэу афагъээтигээтигээ.

Гумэкыгъоу къауцухэрэр зэкэ УФ-м ихэбээгэуцугъэ диштэу зэхэфыгъэнхэр, цыфхэм яфтыныгъэхэр къэхъумэгъэнхэр мыш дэжьым анах шхъялэу зэрэштхэр АР-м и Лышъхъэ къыуагь. А юфыгъохэм Уполномоченнэм нахы ынаэ атыригъэтэнэу фигъээтигээтигээ.

— Гумэкыгъо зилэ е гүэжжогуу чыпэ ифагъэхэм цыфыгъээрэ гүфэбэныгъэрэ хэлээу удэзекомэ, узэхишикыщ, къынфэрэзэшт, ар пашхэм зыщагъэгэуцэх хъүтээп, — къыуагь кэхүхим Тхъакиущынэ Аслын.

ТХАРКЬОХЬО Адам.
Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

**Адыгэ Республикаам и
Лышъхъэ и Указ**

Щитхъуцэу «Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ изаслуженэ юфыши» зыфиорэр М.М. Емыкын фэгъэшьошгээнэм ехыилагь

Псауныгъэм икъеухъумэн ихэхъонигъээ илах зэрэхишыхъэрэм ыкчи гутиныгъээ фырилэу юф зеришээрэм апае щитхъуцэу «Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ изаслуженэ юфыши» зыфиорэр Емыкын Мирэ Мосэ ыпхъум — Адыгэ Республикаам псауныгъэм икъеухъумэнкэ икъэралыгьо бюджет учреждениеу «Цэхэм зыщялазэхэрэ Адыгэ республике болонкынэр» зыфиорэм ицашэ фэгъэшьошгээнэу.

Адыгэ Республикаам и Лышъхъэу ТХАКИУЩЫНЭ Аслын

къ. Мыекъуапэ,
мэкъуогъум и 8, 2016-рэ ильэс
N 72

2016-р — МЭШБЭШЭ ИСХЬАКЬ И ИЛЬЭС

УСЭХЭР

Гъоэрьипль щыбжыхъап

Гъоэрьипль пакъэм ищэдгэгъуалеши, Бжыхъэпэ шъабэм титло тыхэт. Тыныбжы мыбэу, тшхъаци мытхъуа-гъэу Тхъагъом игъашы тапэкъэ къэт.

Тыгъэр мытхъытхими, хигъэкъэр шуабэу Огум хэсыкъэ, къытфызэппъекъи, Мыдыхъэпэ псыхъор, псыхъор гушуалеи Имыхъо непкыи дэтэу речъекъи.

Пкъешъэ гъожышэу плтыжышэ шъабэр Бжыхъэпэ мэзым итеплэ дах, Мыш фэдэ чылпъэм гухэлты фабэр Шуулъэгъу мэкъамэу орэды лъаг.

Псэлэе лыягыи бгъэм дэлт шуулъэгъум Сыд пае непэ фислотыкъин. Сэ сишульэгъуи ренэу неплэгъум Кэрэти, чылпъэм сышытынчын.

1968

Мыхъур Іэлъын

Гъэтхэ пчыхъем идэхэгъум Уадэжь сывынфесы, Чэц мэзагъом ильэгэгъум Жъугаю укъыхэпсы.

Арэу пломэ, сиелъынэу Модэ мэзэ нэфыр Мыхъур дахэу сэ илъынэу Къысифихъо ошоо пщэфым.

Оркэ мазэр лоуж хъуна, Огум джау щэшлэты. Тыжын чыыэм сывлыхъуна, Тыгъэр къыосеты.

Гукъэ тызэу тызышэсрем, Тило зедэтшэте, Ары шхъайкъэ, псыхъо чъерым Лъэмидж тельэп, сэштэ.

Псыр къиугъэу нэпкыим дизмэ, Сэры уилъэмиджыр. Пшхъац къынэнсэу шыплээм уисмэ, Чыжъэп адэе ныдхъэр.

Псэм нахь лъаплэу сиэ закъор Орьш сывыбдежье. Зэхэшьоха шыльэмакъэр, Класэм нысау сещэ.

1968

Къушъхишъэрэ зыре

Сищылэнгъэ зыбгъэ сфиичэлъэу Сихэгъэгу моущтэу ины тоу сиагъэлъэ. Къушъхишъэ лъагэу, гүгэе гухэлъэу Дэхэгъэ фалъэм сифигъэлъагъэлъэ.

Джэныкъо набгъом дэтыр сианэу ланэм гъэбэжъур тизэу тесэлхъэ. Джы къынэнсигъэму къушъхэр сианэу Бгырысы цыфэу гукъэ къесхъы.

Сыдым фэшшэна зэгорэм сэри Чылъэ хъураер зэпэскъуханэу? Апэрэ лъагъоу слэгъугъэ пстэури Тичилэ гъунэ пльэгъу щысфэхъунэу?

Бзэджэгъу-лъэпцэгъум ипсыхъо цыкълоу Зы псыхъо закъо нахьи сиагъэлъэ. Джы сихэгъэгу сэ гукъэ зэлъыскълоу Псыхъуишъэ пчагыи сиэнэу сиагъэлъэ.

Темыры чыжъэм иосы фыжъэм Яхъоты зехьи сэ сапхырэкъи, Плэшэгъу ильэсмэ ямэфэ шыицмэ Шхъэри уназэу сапхырэсикъи.

Ошхышхуи, огъути тигугъэ лъагъо Къыышытаджэу загъори мэхъу. Сыд фэдэу щытми, къини гушуагъуи Зэфэдэу түми зэдэтэлъэгъу.

Къомыхъэхэнэу сиыгъэ фабэ Зытэжъуукир сэ сихэгъэгу, Гушуагъуи, шулыи ядэхэ шьабэ Дизэу зыдэлъыр непэ сиагъэгъу.

Сэ синастыти, ным фэдэу дахэу Дунай рыгъуазэу сапашхъэ уит. Сыкъогушхуукир, сиуашуи лъагэу Бзыу псынкъэ мафэу сиули шхъафит.

1969

Псыхэм хыр япкыхъапI

Жыкоренышхуу къикли сашхъаагъ Нэпкыим хыорыр зэрэхикъутэу, Къушъхэжъир пхъапхъэу зэрэхихуутэу Сиагъэ гъашло е къыххэхъаагъ.

Тэлэ нэгъыфэу ильэс дэхабэр Джэныкъо яжъэм щыххэжъосэжы,

МЭШБЭШЭ ИСХЬАКЬ

Жыбыгъэу къильыгъэм илэбэ-лъабэ Бгъегупэ лъачлэр сшузэлэшлэжы.

Нэлкъитлоу псыри зыдэмтыжъым Фэдэу гу цыкъури зэхэгъукаль, Етлэкъэй лъэгуми сиагъуэ зэшыи лупшэ гъопчагъэу зэхигъэчагъ.

Арэущтэу щытми, модыкъэ ошхыр, Шхызэрэ ошхыр зыгорэм щеши. Уцы лушашъэр чылпъэм тэлукъы, Сэнэлори санэм щыххэгушууки.

Сыдэущтэу хъуна о ушчмылэу? Сышылэншъуна о усимишылэу? Ашыгъум сида тигъэм ёсшшэштэр? Огурни сашхъагы сида зыкъитыштэр?

Мо осэлсыцэр нэлсыцы къабз, Джаш фэдэу гукъэ о сывфэкъабз. Хэт псынэкъэчыр къысфэзгъэчагъэр? Хэта шуулъэгъури зэкъэзгъэблагъэр?

Ар сэло шхъайкъэ, жы птывр-стырыем Яжъэр зэрихъэу сестыми эм, Салэр къушхъэжъым лъачлэр фэхъужы, Зэ ичэлгэгээм псыри екүжы.

Сипцэжъяшэу хыр зигугъап!, Къошьо къутагъэм земгъэгъап. Сэ уихы къеуагы зэхэсгуугоен, Къушхъэ къутафэри сымыгъэен.

Гъэтхэлэ мафэм инэф пчыхъапэ Къошьо шэлтэл псынкъэр пхъэм хэсшшыкъин. Къэлэйт уигъурзи — чылпъэм уисчи. Псыхъобэ пстэури хыр япкыхъап.

1968

Урысые зэнэкъокъу

Хыкъум приставхэм яофшэн зэрээхашэрэм фэгъэхыгъээ информационэ къетын анах дэгъур къызьыхахышт Урысые зэнэкъокъу зэхашагъ.

Гъээзтэйм, радиом, телевидением ыкъи Интернетэйм япхыгъэу тоф зышлэрээ нээ тет журналистхэр гээшшохэнэр, яофшэн уасэ фэшшыгъэнэр ары. Щылэ мазэм къыщгъэжъагъэу ильэнсийкъом къыкъоц къебарэ журналистхэм къыщгъэжъагъээр аш хэхъаштых.

Республикэм ижурналистхэу зэнэкъокъум хэлажье зышшохъохэр хыкум приставхэм яфедэлнэ къулыкъу и Гъэлорышланэ Адигеим щылэ мэкурагъэблагъэх.

Лъэныкъо пэччыкъэ теклонигъэ къыдээхыгъэхэр субъектхэм ащаагъэунэфыкъыштых. Зэнэкъокъум пхырыкъигъэ материалхэр ятлонэрэ едзыгъом щызэрагъэшштых, анах дэгъухэр агъэнэфэштых.

Пшээрэль шхъаэу мы зэнэкъокъум иэр хыкум приставхэм яофшэн зынаа тет журналистхэр гээшшохэнэр, яофшэн уасэ фэшшыгъэнэр ары. Щылэ мазэм къыщгъэжъагъэу ильэнсийкъом къыкъоц къебарэ журналистхэм къыщгъэжъагъээр аш хэхъаштых.

Зэнэкъокъур уцуутилоу гошигъэшт. Апэрэ уцуугъор ашкыкъошт. Мэкуогъум и 25-м нэс яофшэнэхэр аш къырахъылэнхэу къяжэх.

Сомэ миллион 17 предприятием къылахыжыгъ

Гъогуш пред приятием яофшэнэхэм лэжъапкъэр аримытэу ахьщэ чыфэ сомэ миллион 17-рэ мин 200-рэ зэтэригъэхъагъ.

Ашкъэ зэхажын фэе тоф 489-рэ хыкум приставхэм я Федеральэ къулыкъу и Гъэлорышланэ Адигеим щылэ имежрайон отдел ыгъэцэглагъ.

Зигугу къэтшырэ организацием ылъэнхыкъо аухэсигъэ унашьор зыфагъэхъагъ нэүжым, хыкум-

простав гэцэлжаком предприятием ибанк счетхэр зэфашыгъэх. Джаш фэдэу агъкощир ыкъи амьтэкощир мэлькоу яофшэнэхэм тетхажъэхэр къылахыжыгъ.

Ахэр зашэжырэ ужым къыкъэхъирэ ахьщэр дэо тхыль къэзитыгъэхэм аратыгъыщт.

Конвертным дэль лэжъапкъэр...

Конвертным дэльэу аратырэ лэжъапкъэм аныбжь къызыскъэ пенсиеу афагъэуци- щытры нахь макъэ зэришырэм ехылшэгъэ къэбар бэрэ чыфхэм ыкъи яофшэнэхэм япашхэм алтыгъэгъэс.

Арэу щытми, а шыкъэм макъэм тетэу атых е атых зэрарэу къытырэр хэбзэгъэуцугъэм ишапхъэхэм цыфхэм исчт пенсие пайхъэхэм яхьи ахьщэ шхъайкъэ, ыкъи пшхъэкъэ пенсиеу цыфхэм ахьщэ шхъайкъэ, ыкъи пшхъэкъэ ратыщтыр къызыхахыщт ахьщэр бэлкэ нахь макъэм тетэу ахьщэ шхъайкъэ, ыкъи пшхъэкъэ.

Бгъуитгумэ — цыфхэм рэ аш яофшэн езитырэмэ язэфыщтыркъэхэр официальнэм тетэу мыгъэпсыгъэ зыхъукъэ, ыпшхъэкъэ къыщгъэтуягъэм нахь яофшэнэхэм къыныжхъэри къызыдхынхэ ылъякъыщт. Страховой тынхэр яофшэнэхэм ахьщэр бэлкэ нахь макъэм тетэу ахьщэ шхъайкъэ, ыкъи пшхъэкъэ.

Цыфхэм пенсие коэффициентхэу зэуигъэкальжъэхэр зыфедизыщтыр «лэжъапкъэ фыжъыр» ары нылэп. Нэмыкъи шыкъэм тетэу лэжъапкъэр араты зыхъукъэ, страховой тынхэр анах

хыбэшт. Сыда пломэ яофшэнэхэм ильэс пэччь тегъэпсыкъыгъэу ахэр къалтых. Арышь, цыфхэм ипенсие фитынгъэхэр зэрээзүкъэхэр шыкъэм ре- нэу лъялтээн ыкъи ыуултээн фыжъэхэр зэрээзүкъэхэр шыкъэм ильэс пэччь тегъэпсыкъыгъэу цыфхэм ныбжъим тегъэпсыкъыгъэ страховой пенсие фэгъэуцугъэхэним ифитынгъэхэр шыкъэм ильэс хууним фэшт страховой стажыр ильэс 7 хуун фаеу зэрэгжээ нэфагъэр. Ильэс къэс а стажыр зы ильэскъэ нахьыбэ ашызэ, 2024-рэ ильэсмэхъэу ныбжъим тегъэпсыкъыгъэ страховой пенсие цыфхэм ныбжъим тегъэпсыкъыгъэ страховой пенсие цыфхэм фэгъэуцугъэхэним фэшт страховой стажыр ильэс 15-м нахьысит.

Цыфхэм пенсие коэффициентхэу зэуигъэкальжъэхэр зыфедизыщтыр «лэжъапкъэ фыжъыр» ары нылэп. Нэмыкъи шыкъэм тетэу лэжъапкъэр араты зыхъукъэ, страховой тынхэр анах хыбэшт. Сыда пломэ яофшэнэхэм ильэс пэччь тегъэпсыкъыгъэу ахэр къалтых. Арышь, цыфхэм ипенсие фитынгъэхэр зэрээзүкъэхэр шыкъэм ре- нэу лъялтээн ыкъи ыуултээн фыжъэхэр зэрээзүкъэхэр шыкъэм ильэс пэччь тегъэпсыкъыгъэу цыфхэм ныбжъим тегъэпсыкъыгъэ страховой пенсие цыфхэм ныбжъим тегъэпсыкъыгъэ страховой пенсие цыфхэм фэгъэуцугъэхэним фэшт страховой стажыр ильэс 7 хуун фаеу зэрэгжээ нэфагъэр. Ильэс къэс а стажыр зы ильэскъэ нахьыбэ ашызэ, 2024-рэ ильэсмэхъэу ныбжъим тегъэпсыкъыгъэ страховой пенсие цыфхэм ныбжъим тегъэпсыкъыгъэ страховой пенсие цыфхэм фэгъэуцугъэхэним фэшт страховой стажыр ильэс 15-м нахьысит.

Цыфхэм пенсие коэффициентхэу зэуигъэкальжъэхэр зыфедизыщтыр «лэжъапкъэ фыжъыр» ары нылэп. Нэмыкъи шыкъэм тетэу лэжъапкъэр араты зыхъукъэ, страховой тынхэр анах хыбэшт. Сыда пломэ яофшэнэхэм ильэс пэччь тегъэпсыкъыгъэу ахэр къалтых. Арышь, цыфхэм ипенсие фитынгъэхэр зэрээзүкъэхэр шыкъэм ре- нэу лъялтээн ыкъи ыуултээн фыжъэхэр зэрээзүкъэхэр шыкъэм ильэс пэччь тегъэпсыкъыгъэу цыфхэм ныбжъим тегъэпсыкъыгъэ страховой пенсие цыфхэм ныбжъим тегъэпсыкъыгъэ страховой пенсие цыфхэм фэгъэуцугъэхэним фэшт страховой стажыр ильэс 7 хуун фаеу зэрэгжээ нэфагъэр. Ильэс къэс а стажыр зы ильэскъэ нахьыбэ ашызэ, 2024-рэ ильэсмэхъэу ныбжъим тегъэпсыкъыгъэ страховой пенсие цыфхэм ныбжъим тегъэпсыкъыгъэ страховой пенсие цыфхэм фэгъэуцугъэхэним фэшт страховой стажыр ильэс 15-м нахьысит.

Маршрут таксиэр тиэпыгъэхъу

Пенсиехэмкъэ фондым икъэбархэр зытэхэгъэх маршрут таксиэр Адигеим къыщекъохыгъэ аублагъ. Ильэситу хуугъэ а шыкъэм тетэу пенсиехэм яхылшэгъэ къэ

УСЭХЭР

Хъэмрэ тыгъужъымрэ

Зы мафэ горэм мэзым хъэр хэхьагь, Гъэблаем ыхъэу тыгъужь горэ ащ къыпекъэфагь. Кыбгурыонкли сымыгугь, ау зэ къедау, Сыгу къыпфэузышь, моу ушьый кыззесэгъяу... Ныбэ хураер чыгум хъэм къытырилхъагь, Тыгъужъыр пагэу ащ къыготысхъагь:

«Сыоплымэ, о, тыгъужь, уиныкай, Акылыр макъэми, сэльэгъу, о укъарыукай... Сыд пай, ныбадж, мы мэзым ренэу къыщыпкухъэра, Сэ сфэдэу цыфым шъхъашэ фэпшэу гъусэ уфэмыхъура?» Иупчэе рирэзэжъэу хъэ ныбешур гъусэм къыупльягь. Къыиущхыпцыкыи, тыгъужь одым пасальэр къыхидзагь:

«Кыбгурыоштмэ, «юш цыкыу», ори джэуапынчэу укъэнэнэп, Сызьымэлакъэм уицылакъ семыхуапсэуи останэп. Ос чыылэм слъяпэ пигъэштыкъэуи сыхэт, Сигырз маки мэз цундышхом бэрэ зыкъышшээт, Ау къынэмсырэр, о, лъэкъеплаш, зызаку — Шъхъафитныгъэр шхынкэ схъожырэп ныбакь.

Ислъамый

Бгъэжъим икъашьу, Ислъам итхыд, Адигэ къашьом пшысэр лъыпыт, Адигэ шъаом бгъэжъэу зыречы, Адигэ пшъашьем хъарзэу зыкъешы.

Зэм зэпчайжъех, ау жыыбгъэр къельы, Зэпблэгъабзэх, ау зэшхъэшэжъях. Огу къебзэ шхъантлэм пщэсхэр джы щесых, Ау псыхъо ӏелхэри къушхъэм къечхъях.

Адигэ къашьом чыгур къегъэпплы, Адигэ къашьом гухэр зы ѿшых. Адигэ лъэпкъым насыпкэ урий, Лъэпкъым ынапэу си Ислъамый.

Къэгъэзэжь

Къэгъэзэжь, пцэшхъо цыкыу, Уиунапчэ зэлхуыгь. Къэгъэзэжь, бгъэгүф цыкыу, Уиорэд тыфезэшыгь. Унэ цыкыури къутагъэ, Къэлэ бзаджэм ӏешлагь ар. Уиорэди зэблэхъуягь, Узыхъакъэм «ишушлагь» ар. Къэгъэзэжь, пцэшхъо цыкыу, Унэр джыри зэдэтишын, Къэбыбыжь, бгъэгүф цыкыу, Сабий быни къэбгъотын. Къэгъэкыжь угу учычыналъэ, Непэ къэсы тэ типалъэ. Къэгъэзэжь, пцэшхъо цыкыу, Чыр къыоджэ, бгъэгүф цыкыу!

Адигэ Нып

Жъоғъо пшыкъултур тыгъэм пэжъью, Адигэ Ныпэр непэ тшхъашыт. Тарих орэдым тызэдежьью, Адигэ пстэуми тызэхеубыт. Тизыкыныгъэ ар итамыгь, Шхъафитныгъэм ар хэдыхыгь. Зауи, мешуай апхырыкыгь, Пагэу, къэракъэу ащ зиэтигь. Непэ тычэлтэ Адигэ Ныпым, Къэнэгъэ пстэуми ар зэдэтий. Шхъашэ фэтэшмэ Адигэ Ныпым, Неущ имафэ тэри тырий! Жъуяшло, адигэхэм, тихабзи, тубзи, Пэгэшт джашигъум ти Нып шхъафити. Шъуяты, адигэхэм, Адигэ Ныпир, Пыщыль ашыгъум лъэпкъым насыпь!

Шэжь

Заоу блэкъигъэм илүгъу, истаф, Гур зыгъэузырэр шыгъо шэжь маф. Шэжь лъыхъужъхэу зыпсэ зытыгъэхэр, Зыщымыгъэгъупшэх лакъоу къодигъэхэр! Угу къэгъэкыжых хым хэкъодагъэхэр, Нэкъубгъо хыльяу тхыдэм хэхъагъэхэр. Ныхэм анэпсхэу чыгум теткъуагъэхэр, Тыхэм агбъэгүхэу дзэм пшшукъуагъэхэр.

Шыгъо, адигэр, ахэм апае, А мафэм ахэр шхъафитэу гье. Ау гыбзэ закъом зызэпемыгъэш, Лъэлкъым илтыгъэ лэшшэгъум хэш.

Бзэмрэ адигэмрэ

Бзэр:

— Гур зэпкыгыгь, шыпкъэр ракыгь. Сидунай тхъагьо сэ сыхэкъыгь. Ситыгъосагъэм зысшүеушшэфы, Неущ губжыгъэр бгъунджеу къысэпплы. Упчэу къэтэджхэрэм пэгъокл агтоирэп, Гупшисэ къабзэхэр шхъэм къитэджэхъэрэп. Къысфэнэжыгъэр — непэрэ маф. Сызэрэшыгъэр сэ джы зы маф!

Адигэр:

— Жыы ухуугь — усищыкъэгъэхъэр, Удэгу. Ульаш — сыйкылфэежъэп. Угъээзывь — зыкъыоспэсирэп... Пкэ уилэжъэп, шхъашэ пфэсшырэп. Нэшьу ухуугь — сэ къыостырэп. Ори, тхъамыкы, икыплэ бгъотырэп. Уилэп гъашэ — зыкъылфэсщэирэп, Унасыныч — сыйги огъурэп...

Бзэр:

— Жыы сыхуугь — къитетбгъэфагь, Сщечыгьэ хъазабмэ сагъэмэхагь, Гъогоу пфыхэсхыгъэм слъэ зэпикыгь. Пфэзъэхыгъэ непсым нэшьу сишигь. Зыдесшэжъы — жъажъе сыхуугь, Сэ къесымышээ сапэ уикыгь... Гугуу мухуихъым сиргъэзывь, Синасылыгыи тхыдэм естьгь.

Адигэр:

— Уигъашэ къыхъами, уинепэ къэлкы, Мэклэ-макъэзэ, сэльэгъу, лъыр пкъэлкы, Джы щымылэжъхэм о урялъыкы, Неущ сежьагь сэ, укъыслымыкыу! Укъэмьльяу — укъыззэхсхиэрэп, Уигъыбзэ макыи сэ джы слотэжъырэп, Джа зэрежьагъэу уахътэр орэкъо, Пагэу зысэтизэ непэ сэ сэкло.

Бзэр:

— Нэпэнчэ лъфыгь, моу зэ къедау, Зыпфэзъэгъэцыкъурэп — къызгурлыгъау! Уятэжъхэм тыгъэм сифагъэдагь, Тхъагъуи, гуклай адесщылагь. Щэлсыр къылпучьэу орэдкэ успүгь, Къуачэу силэжъымкэ непи усъигь. Пфэшшыгъэ гъолу узэркъуагъэр, Сильылс джынэс узгъэхэзагъэр. Цээу къыостыгъэр ары зепхъагъэр Пагэу дунаим ухэзгэппльягъэр! Усимыгъусэмэ, акыл зими, Къыохуулэштэйм гъунэ имы, Сымыгъэльаплэмэ, Адиг, къэдау. Уилэп неущи — къызгурлыгъау!

Зы къуаджэ икъэбар

(Поэмэш щыщ пычыгъу)

I

Къоджэ нэгъуаджэ Тыркуем ит, Абдэхэ чылэр изакью щит. Цыф маки берэ ащ къыдэлукъэрэп, Бзыу чэф гулали ащ блэбайыкъэрэп. Гомыу, дымыу, теплъадж итеплъэ, Чыжъэлэ щитеу ащ хъакъэр дэппльэ. Заоу блэкъигъэм икъэн а чылэр, Нэпсыцэ стырхэм ажъагь а чылпэр. Шыхъугь мыш дэжым адигэр хэкупсэ, Хымэ фэхъугь ащ ихэгъэту гупсэ. Ау малэ пэтми ишэн хинагъэр, Пыщыль ашыгъум бланэм акыл гуилхъагъэр.

II

«Урис пачхъяхэр дунаим фелы, Утын мэхъаджэ Кавказым рехы. Къушхъэ лъэлкъ лылпсыр топкэ зэлэшэ, Шхъафитныгъэр бжыс хыльяу къеши. Адигэ лъэпкъхэм ар афэяхэп, Зэолл лъыхъужъхэу ишыкъэгъахэп», — Гүшүйлээ зафэ къешы Баймырзэм, Игүшүйлакъэ фагъадэ усэм. Шхъэлэфэнэгъэр Мирзэм шхъафити, Осмэн пачхъяхэм къешы ар фит, Лыкъэлэлтэнэу ипсэлэе юш, Сыдигъуу фэдэу хэлэ ащ дауш.

СИХЪУ Султан

2

Титыгъэ папкэу, типачыхъашу, Гукъэо лъэшыр къысэцэлаш. Осмэнэр ины, Осмэнэр дахэ, Ау зээ-банэмэ ашы ар махэ. Гъунэпкъэ пстэуми ашыгупсэфэп, Пыир тихъои — хэтки ар шъэфэп. Диним адигэхэр джы ицууагъэх, Алахъэм ыцлэкэ тэ къытпэблагъэх. Ашхъэ фитыжъэп, ошэ, Титыгъ, Зээ миуцун агу зэпикыгь! Тэрба зэоллхэр зифэныкъуагъэхэр, Тэрба лъыхъужъхэу джы зищыкъагъэхэр?

3

Тырку султан хафэр хэгупшысихъэ, Дээ пащэу илэхэм ар ахэллыхъэ. Баймырзэм ыгукэ аш дыреяшташ, Ау гукъэлэ бзаджэм ар къыкъеяшташ. Заом есэгэ асплан улагъэр, Къипшэу бгъэхъужымэ, пфэхъуна благъэ... лъшыр сидигуу тарихым егъасэ, Зэман блэкъыгъэхэм ар арэуазэ. Осмэн пачхъяхэм ил гъэсэнгыи, Къогушхууынэу ил аш шэныгыи. Мысыр хэгъэгум фызэпплэкъижы, Гъэрфыжь тетыгъор аш ыгу къэкижы.

4

Хъасан дээ пащэр къызшэтэджыкыы, Зиусхан лъаплэм ыгу ар къеджыкыы: «Зээ тэ адигэхэм тызэрякъуагъэр, Makъэп сабьеу дгъэунэхъуагъэр... Тхъапша яхку гъэрэу къитыгъэр, Гъэршэлээ чылпэм зышо щитыгъэр? Тэшэ, адигэхэр чэтэлпэриох, Псэемыблэжъых, щэмки щерьюх. Ау тфагъэгъуна тибзэджэшлагъэхэр, Гшэхъэхуна къызытыральхъэрэм бланэу ёбэнэирэм, Сыд риолэнэ бжьэу тэ фэтшэирэм?

5

Баймырзэр лъэшэу хэгупшысихъэ, Тырку султан хафэр аш къыолпльыхъэ, ышхъэ Баймырзэм нахь реуфэхы, Къышошы — къушхъэм ар джы ефэхы. Зиусхан лъаплэм ишэн аш ешэ, ыгу римыхъигъэр хъадырхэе решэ. Ешэ пащхъэм, бгъырс лъэлкъ бланэхэр, Къэсэштэх фаем «ихъэлэ лъаплэхэр». Хъаралхэм Осмэнэр къагъэгумэкыи, Франц — Индхылызыри къыфыреплэкъы... Джэуалым тежэ, — къепчы пащхъэм. — Хэкъылэу пльэгъурэр къало мы пчыхъэм.

6

Унэр зэгъокл. Баймырзэр щыс, ылэшхъэ шылпкъэ хытлүри ис. Шхъаралтым гумэл шхэгъуи къыритырэп. Лэу учылгыэрэр хъэми аритырэп. Сыхадырхакломи шьо сид шууилажь, Шуушхи лы щылгъэр, зырыжъугъялх аш. Зы такыр джадэ хъэ шуцлэм федзы, Ау Фыжь щылгъэм псынкэу зыкъедзы, Шуцлэр къэгубжи, Фыжым къетхъуагь, Баймырзэр хъэхэм къагъэтхъуагь. «Сэшэ джы сшэштэр», — ар къэгушуагь, Тырку султан хафэм дэжэ ар къэчьягь...

III

Хылсыр щылгъэр адигэ нэпс, Аш къельжыгъэр хъугъэ хэхэс. Зээ мэшүаум хэкуум рифыгь, Тыркуе чыжъэм Къаншъау къыфыгь. Унэгъо шыицьр аш игъусась — Баймырзэ лъаплэм ар ишушлагъэр. Мылькоу къаштагъэм ар хээлэбагъэр, Унагъо гори зээцигъэкъуагъэр. Гырэе сабийхэр зэлигъэнагъэх, Хъазабым хэтхэр зыкъуиубытагъэх. Ныхэм анэпсхэр къалъэкыкыгъэх, Тыхэм улагъэхэр агъэхъужъыгъэх.

2

Хымэ жы фабэм Къаншъао къесты, Бгъэгум дээлтигүри мэшюшхом есты. Мамыр чыгу хымэм ар ыгъэчэфырэп. Къэбэртээгшыр игүтэ хэкъырэп. Чээу къыгынагъэм фызэпплэкъижы, Къушхъэ лысы чээрхэр аш ыгу къэкижых. Йаалгычай аш къыратыгъэр, Дээл шьоф шхъуантэу къыфыратахъэр, Мээшхо ӏелыри благъэу къэльягьо, Ау аш хигъуатэрэп Къаншъао тхъагьо. Осмэн къэралыр пщым къыфэхын, Сыд идэхагъэми ар къыфэхы...

АДЫГЭХЭМ ЯТАРИХҮРЭ ЕПЛЫКІХЭМРЭ

Уичыгу щызэбгаштэрэ огъэлъапэ

Шэнэгъэлжхэм зэрагъэунэфыгъэмкээ, ныбжышихорэ льэпсэшурэ зиэл льэпкъху дунаим тетхэм адигэхэр ашыщых. Тятэжкээштээ хыгъэхэм кытфамыгъэнагъэхэм, нэмийк хэгъэгүхэм къарыкыгъэху льэхъан зэфэшхъафхэм тичыналь э къихъэгъягъэм тильэшкэ фэгъэхъыгъэу къатхъыгъэхэм титарихъкээ тагъэгъуаз.

Анах гъештэгъонхэм ашыщых урым тарихълэжэу Геродот къытхъыгъэхэр. Аш икъэбархэм скифхэм афэгъэхъыгъэу бэ ахэтэй. Ахэм якултуре лягэ, гъештэгъоны, аш пае йэубитыгээ ашын зэрэмдэгъизли, льэпкъыбэм запатхэ. Ижыкыгъи Евразиет исыгъэ льэпкъыбэм скиф, сак, как арапозе урымхэм къатхъыгъэхъэх. Зэрэадыгэ гущыгъэхэм гуцэфэ гъэнэфагъэхэр уагъэшых: цыиф, сакъ, клахэ.

Урымхэр хы Шуцээм къызэптырысыкхэм, аперэ льэпкъэу альэгъоу, зылукэштэгъэхэр муттэхэр, пэсэрэ адигэхэр ары. Гущыгъэм пае, натхъуаехэр (адигэ чыгужым икъохылэгэ шыгэсүүтгэгъэх) нэпкъым тетхуу къухъэ къызылухъэкэ, «цыифых, исхэр цыифых!» алоштэгъэ. Аперэ гущыгъи урымхэм зэхахьштэгъэр «цыифы». Ехжээм абзэ маекэе «ц» хэтэпти, яхыгъэхэм зэрахэхъагъэр «скиф». Нарт эпосын ильэсэбэрэ юф дээштэгъэхэр алахъэхэр анахъэу зынчыпсэүчтэгъэху альтиэрэ чынальхэхэр: йузэжкуу (Азов) ыкли хы Шуцээшюхъэр, Пышээрэ Днепрэре япсышшо нэпкъхэр. Зэрэхурэмкээ, скифхэр зерэсигъэхэр егъэштэхэр адигэ чыгух, мыхъэр ашыхъагъэу тарихъым къело, ау а хуугъэштэгъэм адигэхэр зыгорэштэу ахшагъэху е яхыгъэхуу зыпарзими къихъирэп, гъештэгъонба?

Улээшээхэр языгъэтыгъэе профессор А. М. Лесковым ильэсэбэрэ Украинаем икъыблэрэ Кырымэрэ археология сауగъэтэй щаригъэупльэклүү. Аш зэриорэмкээ, пачыхъэ скифхэр Кырымэп

зарысыгъэхэр, Тэмир Кавказым икъохылэп ары нах. Шылпкъэр къэзыйорэ шэнэгъэлжхэр маклэми, скифхэм яхыллагъэу къатхъыгъэхэр зынчыгъэхэр тальэнкыу, пачыхъэ юшхъэ анах байхэр зынчыгъэхэр адигэ чыгужыгъэр ары. Археологхэм Геродот къызытегушигъэгэ фэлопаштэхэр скифхэм зэрахэштэгъэхэм ашыщхэр, зынчыгъэцкэгээ чынштэгъэр Адыгейим, Улапэ щагъэунэфыгъыпагъэх.

Скифмэ ацэхэр

Скиф зэшищымэ ятер Таргитай, ежхэм ацэхэр — Липоксай, Арпоксай, Колаксай. Зэшищымэ анахыкээр Колаксай. Аш зэшищымэ пачыхъамынчыр адигошыгъэу тарихъым

хэт. Къаплохэ зыхыкээ, адигэ къэуакиэу уемынэгүен пльээхэрэп, адигэ гущыгъэхэр зэхэохых.

Кынгурэо, скифхэм ягущыгъэхэм якъэлоклажэрэ къарыкыхэрэмрэ къежэлпэ шылпкъэхэм та��ыпкырыкызэ зытэтиэр дгъэунэфыгъынэр зэрэмыпсынкагъор. Тэ кындинэсүжыгъэхэр ижыкыгэ урымхэм яхыбзээкэ ахтагъагъэх, зэтэлтигъэхэр зэрахэхэр гъэнэфагъэ. Адыгабзэми урымьбзами язэлъфэхэм (яалфавитхэм) зэфэмидэ макъэхэр ахэтых. Джырэ урысбзээри адигабзэри аш фэдэх. Гущыгъэм пае, адигэ льэкъуацэу урыс къэуакиэу тхыгъэхэм адигэ гущыгъэм умыштэжжынэу зэхэокыгъэу ахэтэй бэ. Арыш, ижыкыгэ урымхэм ежхэм зэ-

рафэгъэхьоу тигущыгъэхэр ахтагъагъэх. Джи а гущыгъэхэр шэнэгъэлжхэм урысбзээкэ ахтагъэхэм къахэтэгъэшжых. Зэрхэгъэхэмкээ, бээ зытущ ахтагъыкыгъэ гущыгъэхэр зэтэштэгъыгъэ хуульхэм ашыщмы иофыгъом ыгъэгумэкээ, ижырэ тхыгъэхэм ахэт гущыгъэхэр къызэхифыгъшун ылээхийнэу къахэхийнэу тагъэгъуаз.

Ыншээкэ къэтччыгъэ скифхэм ацэхэмкээ гу зыллыптэрэп адигацэмэ бэрэ къахэфэрэ гущыгъэ льэпсэшурэ -ай // -ай // -ай зэрахэтэй ары. Мы гущыгъэ пльээхжүүм бзэшэнэгээжээ мэхъанэу илэу альтиэрэ «зыгорэм ий», анахъэу цээр зыхэрэм. Непэ къынэсигъэ адигацэхэр Унай, Сэтэнай, Къэсэй, Чэсэй, Багырсэй. Джаш фэдэу ылбайтилээ пшын пльээхжүүм ашыщэу джыри зы Ѣысэ къедгэльхэгъон. Ахэр — ижырэ адигэ цээ унаехэмрэ джырэ цээ унаехэмрэ: Нэтай, Лъэтэнай, Шээуай, Сусай, Гощуунай, Хьатикуйай, Хьакынай, Аскэлай, Мамрыкуйай, Еджэркуйай, нэмыкыгъэр. Скифхэм ацэхэр ахэр арба къызэриухыгъэр? Липоксай — яжууяаш джырэ адигацэхэр Лыпешъяу, Лъапэ, Лъапэ, Лъапакокуу, Лыпцэ. Арпоксай — яжууяаш джырэ адигацэхэр Ап, Апакэ, Апич, Арихьмет, Артагь, Арылан, Иэрэдэ, Иэрудан, Иэрьшьо. Колаксай — яжууяаш джырэ адигацэхэр Кол, Колэос, Колэс, Къолыкыу, Къолэсэхийн.

ТЭУ АСЛЯН.
Археолог.

(Джыри къыкэлъыклошт).

ТЕАТРЭМ ЕПХЫГЪЭ КЪЭБАР ЩХЭНХЭР

«А нынэ, моу псы тас горэм сегъашь»

Тиадыгэ драматург цэргиу, адигэ классикэу Мамый Ерэдэжыбэ и «Псэлхъохэр» чылэ горэм къышыгъэлжхэгъэштэгъэр. Фабэр фэбэшху, залым цыифхэр чысээр чынштэгъэр.

Дэнэлэп Хьарунэ щхыур ри гъэшхыгъэу, «А Хьарун, щхыумуу моян зыгорэу укыышырэба?», — ылоу еупчызэ, нюу горэ къэтэдхэшь, зэнкілбээу сценэм къыдэхуа. Дэнэлэп къэрэхъэшь, «А нынэ, моу псы тас горэм сегъашь, дунаир мэсты, псыфалэм пае сызэгүүтэй» рело.

Дэнэлэп ироль къэзышыгъэштэгъэр Пэрэныкъо Рай арыгъэ.

Сценэм псы щальэу тетым екъулэ, тасым изы ешыши, нюю реты. Нюор псым ешьи, «Тхъаугъэпсэу, нынэ, пасапэ пшыгъэ, Тхъэм псым фэдэу шуу уалъээшоу ушгъяа!» елош, ежъэжы, еланэ къызэтеукош, Хьарунэзи къэзымылоу щысымы зыфегъэзшэ, моуштэу рело: «Пхъэтэхъэжьым фэдэу ушымысэу мы бзыльфыгъэ цыкүм гущыгъэ фабэ горэ елоба, ужэ псы дагъэхъуагъяа?»

Хьарунэ мэгъумы-тыймы нахь, зи къылорэп. Хьарунэ ироль къэзышыгъэштэгъэр Устэкъо Мыхъутар. Нюом ёшхъэ ыгъэсэси, Дэ-

нэлэп риуягъ: «А нынэ, мыш ушыгугъыкэ къыкын щыгъэ, сенэгүе а слъэгъурэр бзакохъэ, пкіэнчээу пшхъэ умыгъэуэжъ».

Нюом ыгъази, сценэм ехижыгъ, залыр зэтэутэу цыифхэр ишгүүтэй тэх, мэшхых, мэтхээжых, фабэри ашыгъупшэжыгъ. Зынчыж хэхлөтэгъэ бзыльфыгъэху щысхэм ашыщгорэм къыгосым рело: «Сыдэу дэгъоу еплиягаа, Сурэхъян, а Хьарунэм», адрэм, къыреложы: «Сыгу тэбгээшхагъ а лыжым».

Спектаклыр макло, цыифхэри аш щыщхэм фэдэу къыхэгүүтэгъэх...

цыифхэр еплышигъэх, зритэлэр шхъафэу, спектаклыр шхъафэу щытгъэп, түри зыгъэ, зэшчишгъэх. Зэкээ сценэм щыхъурэр ашошь хуучтэгъ, спектаклым щыщ шылпкагъэх, хэлажхэштэгъэх, артистхэм ягушуагъу, ягукъани агу екүштэгъ...

Джы непэ телевизорым зэкээ кэри, компютер, Интернет, сотовэ телефон... Щылакээр зэблэхъуагъ. Ау театрэм фэдэхъун, театрэр зэблэхъуагъун дунаим тетэп. Театрэр цыифхэм адегүүтэй, ахэт, ашыщ, регъегупшигъсэх, егъэшхых, егъэгъых, шылпкъэр анегъэси.

Сэра мы

Къэжъугъэлъэгъоштыр зыфэгъэхъыгъэр?»

Ермэл драматургээ Папаян ипьеэсэу дгъэуцугъагъэм шхъэу илгээр «Необыкновенный пациент». Адыгабзээкэ къэдгэлэхэлжээхэй тэххум пъесэм цээ фэтыусыгъэр «Шъо къышуущыгъуяа».

Арэущтэу зыкэлтогъагъэм шхъаагъо илгээр мары: лыжымы ыкъохэр еджэгээшхох, иенэтэй инхэр айгъых, къэлэ зэфэшхъафмэ адэсих, ау ятэ дээж бэшлэгээ къызымыкуюгъэхэр. Къымыкуюхэхэ зэхъум, лыжыр лягъэу ылуу, ыкъомэ телеграммэ аритыгъ. Лыжымы ыкъохэр къэзэрэфыгъэх, унэм имыхъэхээ «хъадэр» зыгъэтилъышигъэр зэтэрахь...

«Сэ садэжж сэжжээ, сэ сээдээс къалэм щызгъэтилъылымэ, нахь цыифхыи къеклэлэшт, нахь торжественнэуи дгъэтэлъышигъэр» — джары зэшымэ алорээр!

Спектаклыр къэдгэлъэгъонэу Афысыгъэ түклюагъэу, ар едгэжжэнкээ сэхчийнхээх, Хъахъуратэм ибюст дэжж клуб пчээдэг титыгъыгъэу тагъыгъиагъэр. Ахэм афэдакъохэм уашэгүүтэй къыкын щыгъэ. Шылпкъэ спектаклым шхъаагъэу фэшүүтэйгъэр», — къитиуагъ.

зэкэми тытэдхыгъ. Лыжымы сэлам къытихыгъ, къедгэблэгъи къэдгэйтэйсигъ.

— Мой сыкъакозэ, еджа-пэми, поликлиникэми ягъэлпэхъэгъэу слъэгъутэй шыуафишэхъэр. Аш «Шъо къышуущыгъуяа» тэтхагъ. Арти, сэгүүшисагъ ўкы сэгүүтэй: «Сэры шуулаа мыш къагъэлъэгъоштыр зыфэгъэхъыгъэр?»

— Сыда, тят, аүштэу зыкля-пэрэ? — тэуучыгъ лыжымы.

— Кло, сэ хэт къысщыгъуяа? Жыы сыхуу, амалы-ри нахь макэ хууяа...

— Хъаа, тят, о джыри лыжымы къарынчэхэм уапчыж, машалх, — етуяагъ лыжымы, — Чаххи клубын спектаклым епль, еланэ къэпшэшт къызыгъуяа!

Лыжыр чатхи дгъэтэйсигъэ. Спектаклыр къызыгъуяхым, къытэкъуали, «Тхъашуугъэпсэу, буу дэгъоу къэжъугъэлъэгъуяа». Ахэм афэдакъохэм уашэгүүтэй къыкын щыгъэ. Шылпкъэ спектаклым шхъаагъэу фэшүүтэйгъэр», — къитиуагъ.

ПЭРЭНҮҮКЬО Чатиб.

Зыкъешынш арба сэри сымыдэрэ...

Хъакыко Аслын ипьеэсэу «Сабийн ихъатыр» зыфилорэр чылэ горэм къышытэгъэлжхэм. Спектаклым хэтхэу зэшхъэгъэхэй Бибэрэ Азмэтэрэ зэфэгубжыгъэхэу зэхэгъэхъых, бзыльфыгъэр мэгъы, лыр дысэу мэгүүтэй. Залым чыс нюу горэм фэмышыгъэу къэджэшь, Бибэ къирело: «А нынэ, а сэреджэхъым пае умыгъ, унээс къебжэхъэу емгъэлъэгъу а лаам!» Бзыльфыгъэ заули нююм дырагъаштэ, ахэри Бибэ къы-

ХҮРМЭ Хүусен

Шулъэгъум икъэгъэзэгъухэр

Къэшыгъуиш хурэ пьес

ХЭТХЭР:

Нэфын — зышхэе зылтытэжырэ адигэ пшъэшье ныбжыкы.

Свет — Нэфынэ фэтэрым кыдис ишпъэшьеагъу.

Аслын — Нэфынэ ишпъэшьеагъу калэр.

Хазрэт — Нэфынэ шу зылтэгъурэ калэр.

Ешъуакор — ныбжыкъэжээм афэмидэу, къабзэу зэкэлупсыхъяль, Тхъэр зылтыкъыжыгъэхэм итеплэки лапкэлтапк. Зекэл юрхэр зыщызекъохэрээр къэлэ паркыр ары. Аш пае къэшыгъо пэлтэг зыщыкъорэ уахтэм олтыгъялу паркым дэт цыф мэкъэ ыкли шъозехъе мэкъэ пстэури зэм нахь инэу, зэм нахь цыклоу къэлу зэлтийн.

(Къызыкъэлтыкъорэр
мэкъуогъум и 8-м
къэдэгъэгъэ номерым ит).

Аслын (къызыщэлтэй). Мо ешъуаком къысилуагъэр! (Бжым фишизэ кэлтэдже.) Джи зэукалызысекъуалэкэ, мыпсыжъыр къыгэзгээжэкт! (Ышхэе феложы.) Сымиллионерыгъэмэ, мы къэлэ цыкъум сидальгэжъохыныни. Зекэл олигарххэр зеклужыхэрэ Лондон зэзгэхъыжынышь, замокышко горэм сильтхэжъялу сицьыпсэуныгы.

(Аслын ыклиб зидэгъээгъэ тээгъээгъэ лъэнкъомкэ макъэ гори ымыгъялу Нэфынэ къекыши, готысхэе. Адрэм зызэргийн эзкэлэу Нэфынэу къеплэгъирэ зильэгъукэ, къыкъегъаштэ).

Аслын (мэкъэ губжыгъэклэвэлкэ). Арап, нэпх птэлэе сэло, къесмышшэу тауштэу укъысэклолагъа?

Нэфын. Ахъщэ гугъум зи уимыгъэлэгъужьмэ сэ сида силяжъэр?

Аслын. Сэ сибгээмисэнм ычыпшэлэкэ сидауд шэнхэр къып-

хафэхэ зэрэхъягъем егуши си нахьшшу.

Нэфын. Сэ сиэрэшмытыгъэу сильтхэшъягъем, сильтхэшъягъем, аш сильтхэшъягъем.

Аслын. Ашьыу, сагъэгубжъыр мылькоу силем ымыгъэчъяжъхэрэ.

Нэфын. Зыгэхэр уауж ит зэлтийхэе ренэу о къыпшэхъу.

Аслын. Итых адэ... Джи дэдэми ешъуакло горэм сильтхэшъягъем, «къысашуши уиахъяжэкэ» ылоу ыла щэгъялу къысашуши. Гэшэгъонба, сиахъам эзурэр рэкетирим фэдэу къызжэхахъе.

Нэфын. Тэри ахэр къытэбгъюхэрэп, ау тхъамыкъэхэм тэ алэктэлхъэрэ тэлкүмкэ яшыялэл пфызэблэхъуштэп.

Аслын. Адэ сэ мылькоу сиэлр атестэхъожын фаеу ольйтэ, арба? Делэ къэгъотыгъэу къызашуши. Гэшэгъонба, сиахъам эзурэр рэкетирим фэдэу къызжэхахъе.

Нэфын. Ахъщэ гугъум зи уимыгъэлэгъужьмэ сэ сида силяжъэр?

Аслын. Сэ сибгээмисэнм ычыпшэлэкэ сидауд шэнхэр къып-

ахъщэшь, а бомжхэм сильтхэшъягъем къытэлхъягъем осело. Сэ сильтхэшъягъем уащыкъыгъягъеу къэбар къызэрэзэсэжыгъягъеар ары. Аш сильтхэшъягъеар.

Нэфын (мыразэу къеплэ). Отчет сильтхэшъягъем уащыкъыгъягъеар? Пшлэнэу сильтхэшъягъем о «уистукачхэм» алорэм сильтхэшъягъеар.

Аслын. Уигъалэштыгъэмэ, заупшыхъялу мыш удэсшытгээ.

Нэфын. Зылтыгъхэе сэбгээшчэгъягъем ылж зыкъысашуши, заупшыхъялу сильтхэшъягъем.

Аслын. Уизеклиакло къытэлхъягъеар джи сэ сильтхэшъягъем, адрэ хайланыр пшлодэгъоу ары.

Нэфын. Хазрэтмэ зыцэл къытэлхъягъеар джи сэ сильтхэшъягъем, аш сильтхэшъягъеар.

Аслын. Уигъатхъялу ыцэл къытэлхъягъеар джи сэ сильтхэшъягъем, шыулооф зэрэхъягъеар.

Нэфын. Нахь делагъэ къытэлхъягъеар?

Аслын. Мы аллеу ар къытэлхъягъеар джи сэ сильтхэшъягъем, тэхээлтэлэгъеар джи сэ сильтхэшъягъеар?

Нэфын. Шлэхэу пшыгъупшэжъягъеар паркым тильтхэшъягъеар джи сэ сильтхэшъягъеар.

Аслын. Джы нэмыкъим зыфэбгээдэхэу узэрэстэсигъээм пае сильтхэшъягъеар?

Нэфын. Аш фэдэхэр къытэлхъягъеар ыбзэгэ пыуупкыныр ифэшъягъеар.

Аслын. Къызжурэло, шыулоо къэр штэжжыгъягъеар... Аш фэдээ зэлкэлхъягъеар джи сэ сильтхэшъягъеар.

Нэфын. Сида къапло пшлодэгъо?

Аслын. А дэхэжъям улмын пэлтээмэ узэгоуты узэрэхъягъеар ары.

Нэфын. Уипкыхъялэм сябгээшчэгъеар?

Хазрэт. Нэфаплэу альгээу-

пъэм джары къыкъэлхъягъеар.

Нэфын. Ашыгъум зи къытэлхъягъеар...

Аслын. Ухэуку. О узыфэдер къытэлхъягъеар джырэп.

Нэфын. Сильтхэшъягъеар гужуягъеу къызгурьуягъ...

Аслын. Хэта бгъэмисэжъягъеар, сакылбээшчэгъеар къытэлхъягъеар нэмыкъим заупшыхъялхъягъ...

Нэфын. Бзыльфыгъэхэр шыулоо пшлодэгъеар зэрээблэшчэгъеар гужуягъеу къытэлхъягъеар ара аштэу укъытэлхъягъеар.

Аслын. Хазрэт сильтхэшъягъеар къапло...

Нэфын. Сильтхэшъягъеар къапло зыфэшчэгъеар къытэлхъягъеар джи сэ сильтхэшъягъеар.

Аслын. О-уиу, а чэшчир пшыгъупшэжъягъеар сэло? Сильтхэшъягъеар пшыгъупшэжъягъеар... Сеунцолажы, тэрэзэу сильтхэшъягъеар. Хууягъе, тхэгъяэкэ мы зэдэргынным.

Нэфын. Ори къезыгъэхъягъеу къемынчужышшуэр.

Аслын. А уигъусагъэм къытэлхъягъеар сильтхэшъягъеар къытэлхъягъеар дэгээгъягъеар?

Нэфын. Ар сэ сильтхэшъягъеар...

(Светэ джау сильтхэшъягъеар къытэлхъягъеар дэгээгъягъеар фэдэу къапло...

Свет (ипшэшьэгъу зыушишхээзэ). Шуузэгъусэу шыулоо пшыгъупшэжъягъеар, «сильтхэшъягъеар зыушишхээзэ» сильтхэшъягъеар...

Аслын. Аш нахь тэрэз ныбжы умшшэгъэнки мэхъу.

Свет. Сида джи шууфызэхъягъеар?

Нэфын. Зыгэхэр абзэгъхэр гъэлэхъягъеар зэрэнхышил ары.

Аслын. Къысээшыуагъеар мы уипшэшьэгъеар арышь, пыуулгынчтэе, я не против.

Свет. Шо шуузээрэзмызэгъеар сэра джи зилажъэр?

Нэфын. Зымафэ Хазрэтээрэ сэрыре паркым тильтхэшъягъеар зыфэшчэгъеар...

Свет. Слэгъупшэжъягъеар ары естэгъеар...

Нэфын. Зэклэ зэпшырьагъеар...

Свет. Зи зэпшырьагъеар...

Нэфын. Сильтхэшъягъеар зыфэшчэгъеар...

Свет. Адэ сэра зыфэшчэгъеар...

Нэфын. Сильтхэшъягъеар къытэлхъягъеар зыфэшчэгъеар...

Свет. Къыбдитесыгъе къо-диец, шуузэгъепкылэгъе...

Нэфын. О пшашьээр зэрэ-ором унахыкы, сида сэло унхъоинчээ дэда!

Свет. Нэхъоинчээ оц фэ-дэу калэ пстэуши запызы-гъэнэу пылтыр ары!

Нэфын. Аслын, мыр зыфэдэм о ушыгъуазэми сильтхэшъягъеар...

Аслын (кэлтэдже). Тэ уежжагъа, Нэфын? Moy эз къэуцуба! Ашьыу, мы Светэ къытэлхъягъеар...

Свет. Зыдакло шоонгъом орэлкоба, сида сэло зэрэушигъеар...

Аслын (губжыгъе). Зэрэ-ситицкылэгъеар о уизэхэфынэ-пшы, аш игугу къэпшынэу щытэп...

Свет. Сэ шо къыпфэшчэ-нэу ары сильтхэшъягъеар...

Аслын. О «уишшээн» зы-фэдээр сэ дэгъоу сэшээ. Миллионхэр сильтхэшъягъеар зэрэхэфынэ-пшы...

Свет. — Джары, тян, «шуз мильфэ нахьи пчэн льфэн» ренэу къысээто-ти, пшоонгъор пфэзгээцэ-клагъ...

Аслын. — Къытэлхъягъеар къытэлхъягъеар...

Свет. — Тхъапш сильтхэшъягъеар...

Аслын. — Кэлэ кэлэ кэлэ кэлэ кэлэ...

Свет. — Сомэ мин зыпшылти уриосэн...

Аслын. — Ы? — кэкуукигъе кэлэ кэлэ кэлэ...

Свет. — Игушыгъе...

Аслын. — Нэгбэри зырэзхэр цыфхэм ахэхъанхэ хуу-гээми, сида ашыгъими мэхъанхэ хуатэратырэп.

Свет. — Сильтхэшъягъеар...

Аслын. — Нэгбэри зырэзхэр цыфхэм ахэхъанхэ хуу-гээми, сида ашыгъими мэхъанхэ хуатэратырэп.

Свет. — Сильтхэшъягъеар...

Аслын. — Зиэлэм ладжи ишыкы!

Свет. — Зиэлэм ладжи ишыкы!

Аслын. — Зиэлэм ладжи ишыкы!

ТЕАТРЭР

Нысэ пфэхъущтым хэдэгъошIуа?

Адыгэ Республика и Лъэпкь театрэу Цэй Ибрахимэ ыцэ зыхырэм 2015 — 2016-рэ ильэс йофшIэгъур зэфишижыгъ. Урысюем итхаклохэм я Союз хэтэу, гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредактор шъхыалэ игуадзэу, пшъэдэкъижэ зыхырэм секретарэу Хъурмэ Хъусенэ ильесэ техигъэ спектаклэу «Гуашэмьидэ инысэхэдакIэ» пчыхъэзэхахъэм къышагъэлэгъугъ.

Театрэм ихудожественэ пашэу, Адыгейим культурэмкэ изаслуженнэ йофшIэу Шъхэлэхъо Светланэ зэхахъэм къышыщэгүйээм, ильэс йофшIэгъум къыклоц спектакли 100-м нахьыбэ къызэрэгъэлэгъугъар эхийгээшыгъ. КIэу агъеуцугъэмэ ашыщэу «ЛъышIэжъир» трагедиу щыт. Испан тхаклоу Ф. Порка икъэлэмьи ар къыпкыгъ, Емыж Мулиёт адыгабзэкэ зэридзэкъижыгъ. Къэбэртэе-Бэлькъарым къыкыгъэ режиссер ныбжыкIэу Емкүж Андзор спектаклэр ыгъеуцугъ.

Дунэе фестивалэу «Наш Кавказский меловой круг» зыфилоу. Мыеекуапэ ѢыкIуагъэм ар къышагъэлэгъуа, спектаклэ анахь дэгъукэ жюри ыльтыгат. 2015 — 2016-рэ ильэс йофшIэгъур заублэм, Адыгэ Республика и Къэральгъо шуухафтын литературам ыльэнъюокэ къызыфагъэшьошгээ Цуекко Юныс ишлэж тхыгъэ техигъэу «Етэ унэжъым игимн» ылоу режиссерэу Хъакъуй Аслын ыгъеуци, аперэу къагъэлэгъуа.

Адыгабзэм изэгъешэн, игъэфедэн театрэм йоф зэрэдишIэрэм, лъэпкь шэн-хабзэхэм якъеухумэн театрэм инэлтэгъу зэрэrimыгъэкъирэм, гухэлтыкIэу илэхэм, режиссерэу Шъхьетумэ Андзару зыдлэжъэрэ пьесэм, нэмыхкэ С. Шъхъэлахъор къатегущыIагъ.

Урысюем инароднэ артистэу, Лъэпкь театрэу И. Цэим ыцэ зыхырэм ирежиссер шъхьалеу Кукэнэ Муратэ иоффшIэгъухэм зэрафэрэзэр, театрэм пышащэхэм япчыагъэ нахьыбэ шыгъеням зэрэпильхэр къылтагь.

Лъэпкь театрэ зычэл унэр джырэ уахьтэ агъецкэжы. Аш къыкIэу «Налмэсэм» иконцерт кээ

тыпэ «Гощэмьидэ инысэхэдакIэ» къышагъэлэгъонэу рахухъагъ.

Рагъэжъэным ыпэкIэ

Аш фэдиз цыф пчыхъэзэхахъэм къызэрэкъуагъэм тигъэгушуагъ — залышху нэбгырэ мин зычайфэрэм тысынпэ нэклэу бэп илэжъыгъэр. Урысюем изаслуженнэ артистэу КыкI Юре ыныбжь ильэс 80 зэрэхуугъэм фэшэ зэхахъэм Ѣыфегушуагъэх. Аш къыпблагъэу Ѣысыгъэх ис-кусствэм ѢызэлшIэхэрэ Стлашу Юрэ, Пэрэныкю Чатибе, Устэкю Мыхъутарэ, нэмыхкIэри. Хэкужьын къэзигъэзэжыгъэхэй, пытэу къытхеуцожыгъэхэй,

ащ даклоу, акъыл зэрэхахъытэм пыльых. Зым зыр еушынижьэу, гуашэхэр янысэхэм къатегущыIэхэу зэхэтхырэ къэбархэр Ѣынэгъем къыхэхыгъэх.

Хъурмэ Хъусенэ ытхыгъэри непэрэ посукIэм дештэ. Клэхэм, пшъашхэхэм япсекIэ къыпкырыкIэзэ, зэгъэпшэнхэр ешых. Къэбар гомылоу зэхихыхэрэм ныр ядэу, икIалэ къышэ шоингюо пшъашхэр къыфаубы. Шуульгэгъум пае хэкъыпIэхэм пшъашхэр альхъу. Интернетэм ихытыуки зэригъэшIагъ унагъоу нысэ зыфхуу шоингюо хызымет Ѣыфигъохэр зэвхъашт бзыльфыгъэ зэришыгъэх.

Пшъашхэм нэшэ-лүшIэу зифапи, гуашэм ыдэж куагъэ, унагъом

ышхъэ ироль къэзышырэр Хъатхъэклумэ Аскэрбий. Нэшх-гущхэу зэгъэпсими, ишхъэгъусэ къэбар непцIэм зэрдэгүрэм фэшэгъэмисэ. Ыгу ильыр къыло зыхыкIэ, йокIэ-шыкIэшIухэр ехэфедэх, лъэпкь къашьом хиль-асуу къыхэкы.

Унагъом икIэлэ закъо зыгуу риҳырэ пшъашхэм ашыщыр нэутхэу мэзекло, Бэрэкъэе Заремэ ролым фэгъэзагь, ау аш игухэлхэр къыдэхуухэрэп. Къэбар зэтекIхэр зыгъэгүрэ бзыльфыгъэр къахэшы. Хъэлэштэ Санынет ролыр къышызэ икъэшшуакIэ, Ѣщэктэгъфу Ѣэрэх цыкIухэр зыкIэтхэр курэжъилем фэдэу зэригъэорышIэрэп, фэшхъяфхэр къыхэгъэшых. Уъэбар непцIхэр зезыхъэрэ бзыльфыгъэхэр нэгум къызэрэгъигъеухэрэп ишыкIэшIухэм ашыщ. УмышIэрэ къэбарым утгүүшIэнэр, бээгүхъу ущтыныр, аш фэд цыфым уедэуныр зэрэмьдэгүр къэгъэльгъюным къыхэшы. КIэмэш Разиет Гощэмьидэ ийокIэ амалхэр къыгъотынхэмкэ амалхэм зэральхуугъэр къыхэшы, иоффшагъэ льгэжкотэштэу тэгүгъэ. Зэфхъысыжхэр озыгъешIэрэ хъульфыгъэм ироль къэзышырэр Бэгъушэ Анзори психологием Ѣыш амалхэм ягъэфедэн гукэ уфещэ. Францием Ѣыхъуугъэм къытегущыIээз, адыгэ ѢыкIэ-псекIэм ухещэ.

Орэдыр, музыкэр

Къэбэртэе-Бэлькъарым Ѣыш композиторэу, пышынау Лосан Тимур ыусыгъэ произведение хэр къэгъэлэгъюним Ѣызэхэтхыгъэх. Спектаклэм ар еплъыгъ, пчэгум къырагъэблагы IэгутешхокIэ пэгъокIыгъэх.

СурэтхэмкIэ, ѢыгъынхэмкIэ спектаклэр къагъебаигъ Сиху Рэмэзанрэ Даур Людмилэрэ.

Режиссерэу Емкүж Андзор, тхаклоу Хъурмэ Хъусенэ, театрэм ихудожественэ пашэу Шъхэлэхъо Светланэ, Адыгейим культурэмкэ иминистрэу Кулэ Мыхъамэт, нэмыхкIэри пчыхъэзэхахъэм къышыгъушыIагъэх. Къэгъэлэгъоныр еплъыгъэхэм агурихыгъ. Культурэм иоффшIэхэмрэ театрэ зышIогъешIэгъонхэу пчыхъэзэхахъэм къэкIуагъэхэмрэ нэпээпль сурэтхэр атырахыгъэх. Режиссерым, тхаклом, композиторым, фэшхъяфхэм зэдэгущыIэгъухэр адтилаигъэх.

ЕМТЫЛЬ Нурбий. Сурэтхэр зэхахъэм къышытетхыгъэх.

МэшфэшIу Нэдждэт, Чэтэо Ибахъимэ, Едыж Мэмэт, фэшхъяфхэм театрэр ашIогъешIэгъон.

Бзыльфыгъэу, пшъашхэм ныбжыкIэу тъэгъуухэрэм ягущыIэхэр зэхэтхых. Гуашэр нысэ фэхуущым зэрэхдэгъэ шыкIэрэ ашIоигъу.

Къэгъэлэгъоныр

Комедиу зэрэштитэм фэшэзальм чэсхэр бэрэ Ѣышытгъэх.

Зэхэзыщагъэр
ыкIи къыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республика и
ИофхэмкIэ, ІэкIыб
къэралхэм ашы-
псэурэ тильэп-
къэгъухэм адырIэ
зэпхынгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар
жъугъэм иамал-
хэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стянскэр, 236

Редакциер
зыдэшыIэр:
385000,
къ. Мыеекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьаIэм
иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIырэ зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:
Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
ІэсикIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
ЧыпIэ гъэIоры-
шапI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщахаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи
пчыагъэр
5063
Индексхэр
52161
52162
Зак. 320

Хэутынам
узыкIэтхэнэу Ѣыт
уахьтэр
Сыхыатыр 18.00
Зыщикиэтхэгъэх
уахьтэр
Сыхыатыр 18.00

Редактор
шъхьаIэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор
шъхьаIэм иапэрэ
гуадзэр

МэцлIэкъо С. А.

Редактор шъхьаIэм
игуадзэр —
пшъэдэкIырэ
зыхырэ
секретарыр
Хъурмэ Хъ. Хъ.

